

Terrorismi johtuu demokratian ongelmista, sanoo Riikka Talvitien uuden oopperan ohjaava Teemu Mäki

Riikka Talvitie käytti uuden teoksensa tekstinä 1970-lukulaista televisionäytelmää.



Kapellimestari Jutta Seppinen (vas.), säveltäjä Riikka Talvitie sekä solistit Tuuli Lindeberg ja Saara Kiiveri keskustelivat tiistaina oopperan harjoituksissa Balderin salissa. (KUVA: LIISA TAKALA)

Samuli Tiikkaja HS

Julkaistu: 16.3.2017, 2:00 , Päivitetty: 16.3. 8:39

HARVOINPA uusi ooppera onnistuu olemaan näin ajankohtainen: **Riikka Talvitien** säveltämä *Tuomarin vaimo* purkaa terrorismin olemusta ja varsinkin sitä, miten yhteiskunnat suhtautuvat terrorismiin. Ja terrorismi on nykyään uutisissa jatkuvasti, joko varsinaisina tekoina tai puheena terrorismin estämisestä.

Onko kyseessä siis nopea reagointi ajankohtaiseen aiheeseen? Pikemminkin kyseessä on monien yhteensattumien summa. Talvitie alkoi säveltää teosta jo 2010-luvun alussa, kun hän sai tilauksen Ooppera Skaala -oopperaseurueelta. Lopulta se ei kuitenkaan pystynyt esittämään teosta, vaan Talvitie sai esitysoikeudet itselleen.

VAIKKA terrorismista puhutaan nykyään erityisen paljon, terrori-iskuja on tehty maailmassa jatkuvasti, myös 1970-luvulla, jolloin britannialainen **Caryl Churchill** kirjoitti *Tuomarin vaimo* -televisionäytelmänsä. Sitä myös Talvitie käyttää kamarioopperansa tekstinä.

”Oli onni, että sain ohjaajaksi **Teemu Mäen**, joka on perehtynyt laajasti terrorismiin”, Talvitie sanoo.

Mäki onkin laajentanut Churchillin alkuperäistekstiä omilla teksteillään. Hänen ohjauksessaan on myös dokumentaarista kuvaa, videota ja ääntä, sillä alkuteksti on melko hillitty britannialainen kamarinäytelmä, jossa enimmäkseen keskustellaan sivistyneesti pöydän ympärillä.

Churchillin tarinassa tuomari on antanut kiinni jääneelle terroristille rangaistuksen, jonka ankaruus herättää kansassa vastustusta. Tuomari saapuu kotiin, käy illalliselle vaimonsa ja tämän sisaren kanssa ja he alkavat keskustella tapauksesta. Missään vaiheessa ei kuitenkaan kerrota, mitä terroristi on tarkalleen ottaen tehnyt.

”**ENSINNÄKIN** on kysyttävä sitä, milloin ihminen ylipäätään ryhtyy väkivaltaiseen vastarintaan”, sanoo Teemu Mäki.

”Nykyään helposti ajatellaan, että se tapahtuu esimerkiksi uskonnollisista syistä, tai että se on jokin tarttuva tauti. Minä taas ajattelen, että se tapahtuu silloin, kun ihminen kokee, että mikään muu ei auta.”

Se taas on Mäen mukaan yhteiskunnallinen ongelma.

”Se osoittaa, että demokratiassa on jotakin vialla.”

Toisaalta Mäki myös haluaa kiinnittää huomion terrorismin vastaiseen sotaan. ”Siihen, mihin ihmiset ryhtyvät, kun ovat määritelleet jonkin terrorismiksi. Terrorismin vastaisen sodan seurauksena on kuollut miljoonia, oli se sitten Pohjois-Irlannissa, Tšetšeniassa, Irakissa, Syyriassa tai muualla. Samalla itse terrorismi on yksi maailman harvinaisimmista kuolinsyistä.”

RIIKKA Talvitie kertoo valinneensa Churchillin näytelmän oopperaansa siksi, että se oli jo valmiiksi dramatisoitua tekstiä. ”Yritin etsiä tekstiä, joka olisi ehyt. Joskushan oopperalibrettoon pitää tiivistää esimerkiksi pitkä romaani lyhyeen tilaan, mutta tässä tapauksessa halusin venyttää lyhyen näytelmän puolitoistatuntiseksi oopperaksi.”

OOPPERAN musiikin Talvitie on kirjoittanut elektroakustiseen musiikkiin erikoistuneelle defunensemblille. Se on ollut mukana alusta asti, vaikka tuotantovastuu on siirtynyt oopperan alkuperäiseltä tilaajalta Talvitielle itselleen. ”Päätin, että toteutan tämän oopperan minimissään konserttina, mutta se on kasvanut nyt oopperaesitykseksi, joka samalla lähenee nykyteatteria tai esitystaidetta.”

Talvitie sanoo miettineensä samalla uusiksi sitä, miten oopperaa voi ylipäätään ajatella. ”Yleensä ooppera on jotakin, joka tapahtuu jossain kaukana lavalla, ja yleisö on katsomossa. Sen sijaan me olemme nyt konserttitilassa, ja yleisö istuu esiintyjien ympärillä”, Talvitie kertoo.

Tuomarin vaimon kantaesitys Balderin salissa (Aleksanterinkatu 12) torstaina 16. maaliskuuta klo 19. Muut esitykset lauantaina 18. ja sunnuntaina 19. maaliskuuta.



Ohjaaja Teemu Mäki ja tuomarin roolin laulava Juha Uusitalo. (KUVA: LIISA TAKALA)